

AUTEURS
KIRSTEN TINNEMANS
MARJAN DE GRUIJTER

Kennisplatform
Integratie &
Samenleving

JANUARI 2020

HANDREIKING

Hervestigde vluchtelingen in uw gemeente?

Informatie en tips bij het plaatsen en begeleiden van hervestigers

Inleiding

INHOUD

Inleiding	3
Overwegingen	4
Vorbereiding	5
Plaatsing	8
Begeleiding	11
Integratie	12
Handige links en verder lezen	14

Dit document is bedoeld voor gemeenten die hervestigde vluchtelingen (willen) vestigen in hun gemeente. Wie worden met 'hervestigers' bedoeld en wat zijn overwegingen om hervestigers in uw gemeente op te nemen? Wat komt kijken bij de voorbereiding, de plaatsing, de begeleiding en de integratie van deze vluchtelingen? Naast antwoord op deze vragen, vindt u in dit document concrete tips of suggesties waarop te letten bij de opvang en begeleiding van deze specifieke groep vluchtelingen. Deze zijn gebaseerd op ervaringen van enkele gemeenten die hervestigers hebben opgevangen en begeleid. Ook omvat dit document handige links en een lijst met bronnen die u nog verder op weg kunnen helpen bij het plaatsen en begeleiden van hervestigers in uw gemeente.

Hervestigers

De meeste vluchtelingen die hun land ontvluchten vertrekken naar buurlanden en leven daar vaak in moeilijke en ook onveilige omstandigheden, zoals in vluchtelingenkampen. Wanneer de situatie voor vluchtelingen uitzichtloos is, zij extra gevaar lopen of kampen met een complexe medische aandoening of handicap, komen zij in aanmerking voor hervestiging in Nederland.

De vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties, de UNHCR, selecteert deze vluchtelingen en draagt ze voor aan de Nederlandse overheid om te worden hervestigd in Nederland. Deze vluchtelingen hoeven bij aankomst geen asielprocedure te doorlopen en worden direct in een gemeente gehuisvest. Nederland is een van de dertigtal landen die vluchtelingen uitnodigen. De meesten komen uit Syrië, Irak, Eritrea, Ethiopië en DR Congo. Het gaat om ongeveer vijfhonderd mensen per jaar.¹

¹ <https://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/uitgenodigde-vluchtelingen>.

Overwegingen

” Ik was bij de UNCHR. Via hen ging ik naar de ambassade in Beirut en daar ontmoette ik Nederlandse mensen. Negen maanden nadat ik het aanbod accepteerde om naar Nederland te gaan, kwam ik aan in Nederland. Ik droomde al van Nederland. Ik had een contactpersoon uit Nederland in Beirut. Zij gaf me informatie over de gemeente waar ik zou komen te wonen. En van de gemeente ontving ik toen een pakket met informatie en mijn adres. Mijn huis was al klaar toen ik aankwam, dat was heel fijn”. (hervestiger)

Op dit moment worden in ongeveer 60 Nederlandse gemeenten hervestigde vluchtelingen opgenomen. Gemeenten die kiezen voor het opnemen van hervestigers hebben hiervoor onder andere humanitaire overwegingen. Daarnaast speelt het type huisvesting dat in een gemeente beschikbaar is, mee in het besluit om hervestigers in de gemeente op te nemen. Woningen voor één of twee personen zijn vaak schaars. Dit maakt het voor sommige gemeenten lastig om statushouders te huisvesten die zij via de 'Taakstelling Huisvesting Vergunninghouders' krijgen toegewezen (zie <https://www.coa.nl/nl/asielopvang/huisvesting-vergunninghouders>). Hervestigers komen vaak in gezinsverband naar Nederland. Omdat voor hen meer huisvestingsmogelijkheden bestaan, kan het voor een gemeente interessant zijn om een hervestigersgezin op te nemen, ook omdat het hele gezin meetelt voor het realiseren van de gemeentelijke taakstelling.

” We hebben gekozen voor het huisvesten van hervestigers vanwege het type woningen dat wij in de gemeente hebben. Dat zijn vooral gezinswoningen, maar we kregen [via reguliere plaatsing vanuit het COA] vooral alleenstaande statushouders die gevestigd moesten worden. Door te kiezen voor het huisvesten van hervestigde gezinnen, konden we beter aan de taakstelling voldoen.” (Gemeente)

” Alleenstaanden huisvesten is moeilijk in onze gemeente. Onze gemeente heeft deels voor hervestigers gekozen om aan de taakstelling te voldoen, maar ook omdat ze hun aandeel hierin willen nemen.” (Gemeente)

Gemeenten vinden het prettig dat – als zij kiezen voor het huisvesten van hervestigers – zij al lang van te voren (een deel van) de invulling van de taakstellingsverplichting kunnen plannen. Dit komt omdat het COA in het Taakstellingsvolgsysteem publiceert wanneer gezinnen van hervestigers worden verwacht. Met de uitgebreide voorinformatie die men van het COA krijgt over de achtergrond van de hervestigers en de omstandigheden in het land van verblijf, kunnen gemeenten zich beter voorbereiden op hun komst.

Draagvlak bij de gemeente en betrokken organisaties is een cruciale voorwaarde voor het opnemen van hervestigers. Gemeenten met ervaring met deze doelgroep bevestigen dat er doorgaans meer en intensievere ondersteuning nodig is dan bij de vestiging van andere statushouders.

Voor gemeenten die mogelijk hervestigers (willen) opnemen, bespreken we hieronder wat er voor u als gemeente komt kijken bij de opvang en begeleiding van hervestigers in uw gemeente. Aan de orde komen achtereenvolgens: de voorbereidingen, de plaatsing, de begeleiding van en (ondersteuning bij) integratie van hervestigers.

Er zijn veel zaken om rekening mee te houden en te regelen. Het is daarom het overwegen waard om meerdere hervestigersgezinnen (gedurende een aantal jaren achtereen) op te nemen, zodat u en de organisaties waarmee u in uw gemeente rondom deze hervestigers samenwerkt, een zekere routine kunnen ontwikkelen. Gemeenten die al langer hervestigers opnemen, zeggen dat zij, door hun ervaring met deze doelgroep, de ondersteuning aan andere statushouders hebben kunnen stroomlijnen en verbeteren.

Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) speelt een centrale rol bij de plaatsing van hervestigers. Het COA en VluchtelingenWerk kunnen u vertellen wat in uw regio gemeenten zijn met ervaring met hervestiging, zodat kennis kan nemen van hun ervaringen. Als u concrete vragen heeft, kunt u het COA vragen een presentatie te geven. U kunt voor deze bijeenkomst alle organisaties uitnodigen, die naar verwachting betrokken zullen zijn bij de opvang en begeleiding. Mede op basis van deze bijeenkomst kan een gemeente (in samenspraak met betrokken organisaties) een weloverwogen besluit nemen om hervestigers al dan niet in de eigen gemeente te vestigen.

Vorbereiding

Voordat een hervestiger naar Nederland kan komen, moet er van alles geregeld worden. Als de Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND) beslist dat iemand als hervestiger naar Nederland kan komen, vindt in het land waar hij dan verblijft, een intakegesprek en medisch onderzoek plaats. Daarna volgt deze vluchteling een door het COA verzorgde training Culturele Oriëntatie. Deze training heeft onder meer tot doel om een reëel beeld te geven van het leven in Nederland. Hier bespreken we waar u als gemeente mee te maken krijgt bij de voorbereiding op de komst van een hervestiger en eventuele gezinsleden.

informatie

- > De taken van de gemeente bij de plaatsing van hervestigers zijn in wezen dezelfde als die bij andere statushouders. Het feit dat de vluchteling rechtstreeks uit het verblijfslaan naar Nederland komt en mogelijk extra kwetsbaar is (bv vanwege medische problemen), heeft wel tot gevolg dat u een aantal praktische zaken vooraf moet regelen. Zo moet de woning 'kampeerklaar', oftewel basaal zijn ingericht, dat wil zeggen dat hervestigers er vanaf dag één na aankomst in de gemeente daadwerkelijk kunnen wonen. Het is aan te bevelen om dit deel van het krediet dat de hervestiger krijgt voor inrichting van de woning 'om niet' te verstrekken, omdat de vluchteling op deze uitgaven geen aanspraak heeft. Ook moet een voorschot op de uitkering zijn geregeld, zodat de hervestiger over (contant) geld kan beschikken. Dit kan eventueel gelden voor een wat langere periode als de verblijfsspas op zich laat wachten. Zie het communicatieoverzicht in TVS.
- > In de praktijk blijkt dat de ondersteuning van VluchtelingenWerk, of de lokale maatschappelijke organisatie die de maatschappelijke begeleiding van de hervestigers uitvoert, verder gaat dan de ondersteuning aan andere statushouders (die vanuit een azc in de gemeente geplaatst worden). Zo is het belangrijk om deze groep niet alleen te ondersteunen met het vinden van de weg naar tal van reguliere instituties (onderwijs, arbeid, gezondheidszorg), maar ook bij diverse (praktische) aspecten van het dagelijks leven (zoals hoe werkt gas/licht/elektriciteit in de woning, waar zijn de voorzieningen zoals winkels en dergelijke in de

buurt, hoe werkt het openbaar vervoer, maar ook: hoe werkt de bank en hoe kom ik aan (contant) geld?). Maar ook is aandacht nodig, doordat de hervestiger geen overgangperiode heeft gekend van een azc naar een gemeente, voor het 'landen' in de Nederlandse maatschappij en omgaan met (cultuur)verschillen tussen het land/regio van herkomst en de Nederlandse samenleving.

- > Voordat een hervestiger naar Nederland komt, is achtergrondinformatie beschikbaar over personalia, achtergrond en eventuele scholing. Met dit COA-overdrachtsdossier kunt u een eerste beeld vormen over de (ondersteuningsbehoeften van de) hervestiger.
- > Het COA geeft een voorlichtingspresentatie in de gemeente over de hervestigers die naar de gemeente komen. Dit wordt in principe door de trainer gegeven die in de regio van herkomst ter plaatse Culturele Oriëntatietraining aan de hervestigers heeft gegeven. U kunt voor deze bijeenkomst alle betrokken organisaties uitnodigen (zoals VluchtelingenWerk of (andere) maatschappelijke organisatie, woningcorporatie, huisarts en andere zorgverleners, scholen), zodat iedereen zo goed mogelijk is geïnformeerd over de hervestigers die in de gemeente geplaatst zullen worden. Hierdoor ontstaat een beeld van de achtergronden van de hervestigers, de omstandigheden waar men in heeft geleefd, en zaken waar men mee te maken heeft gehad, zoals onveiligheid, of medische problemen. Op basis van deze inzichten kunt u ook gezamenlijk voorbereidingen

treffen, zoals contacten met huisarts, medische voorzieningen, contacten met scholen.

- > Een zo goed mogelijk beeld vooraf van de situatie van de hervestiger is ook belangrijk omdat het de gemeente en de betrokken organisaties in staat stelt om te anticiperen op toekomstige ondersteuningsbehoeften. Zo kan de gemeente rekening houden met evt. gezinsuitbreiding op korte termijn en hiervoor een grotere woning organiseren, als duidelijk is dat de hervestiger zwanger is of als eventueel vooraf bekend is dat de hervestiger naar verwachting een aanvraag zal doen voor gezinshereniging.
- > Maak met de GGD, samen met de organisatie die maatschappelijke begeleiding verzorgt, afspraken over gezondheidsvoorlichting. Deze voorlichting wordt doorgaans door de GGD in de azc's gegeven, maar omdat de hervestiger niet eerst in een azc heeft verbleven voor de komst naar de gemeente is deze voorlichting alsnog nodig.
- > Informeer tijdig de Jeugdgezondheidszorg over de komst van kinderen. Via de Basisregistratie Personen (BRP) zullen zij in principe een melding krijgen, maar in de praktijk is dit niet altijd de garantie voor een snelle afspraak. De jeugdverpleegkundige zal een intake doen en onder andere bezien welke inhaalvaccinaties nodig zijn.
- > Het COA vraagt gemeenten al voor de komst naar Nederland een huisarts voor de hervestigers te vinden, zodat de al bekende medische gegevens door Bureau Medische Advisering al overgedragen kunnen worden. Formeel kunnen huisartsen nieuwe patiënten alleen in persoon inschrijven, maar vooraf kunnen zij wel aangeven of zij ruimte hebben in hun praktijk. Waar medische behandeling al vanaf de eerste dag noodzakelijk is, zal het COA dit aan de gemeente melden.
- > Ter voorbereiding voor de hervestiger die naar uw gemeente zal komen, kunt u als gemeente vooraf informatie via het COA direct met de hervestiger delen over bijvoorbeeld de woning (wat voor woning, in wat voor straat/buurt?) en over de gemeente zelf. Deze informatie kan gedeeld worden met de hervestiger als onderdeel van de Culturele Oriëntatietraining in het land waar de hervestiger op dat moment verblijft. U kunt bijvoorbeeld foto's via het COA met de hervestiger delen van het huis en van de buurt.

” Bij reguliere statushouders is er de standaard procedure, maar bij hervestigers is er vaak iets bijzonders. Die problematiek wordt van tevoren besproken met het COA. We kijken welke organisaties erbij betrokken moeten worden: huisartsen, specialisten, woningcorporaties.... Deze mensen komen naar Nederland, maar hebben geen ervaring met ons gezondheidssysteem. Daar gaan we op anticiperen.” (Gemeente)

” Er is een beetje een dorpsmentaliteit nodig om zaken vooraf te kunnen regelen. Een inboedelverzekering regelen voordat iemands papieren op orde zijn, lukt bij een grote verzekeraar niet. Dat is nu via een lokaal assurantiekantoor gelukt, waarbij de gemeente garant stond. Dan lukt het wél.” (Gemeente)

” Wat voor reguliere statushouders in het azc gebeurt, moet voor hervestigers in één week, of zelfs één dag in de woning geregeld worden.” (Gemeente)

” Het is misschien geen pretje om lang in een azc te zitten wachten, maar tijdens het verblijf daar wordt wel toegewerkt naar vestiging in de gemeente. Je wordt gekoppeld aan een gemeente, er zijn taallessen en voorlichting over hoe het er in Nederland toegaat. Ook kun je al aan Nederland wennen en een beetje acclimatiseren. Als je als hervestiger komt, heb je dat niet.” (expert)

- Maak gebruik van het COA Communicatie-overzicht in taakstellingsvolgsysteem (TVS).
- Breng zoveel mogelijk de ondersteuningsbehoeftes vooraf in kaart (zoals specifieke vereisten voor de woning in verband met grootte gezin en eventuele medische situatie van de hervestiger en benodigde scholen voor eventuele kinderen) en vorm indien nodig een projectgroep rondom een hervestiger (en zijn of haar gezinsleden), zodat betrokken organisaties en instanties elkaar makkelijk weten te vinden. Bekijk tijdig wie wat kan bieden en breng ook eventuele financiële knelpunten in kaart (zoals eventuele kosten in verband met huurderiving en servicekosten).
- Maak een sociale kaart van de lokale en regionale (hulpverlenings)instanties, zodat begeleiders van hervestigers snel contact kunnen leggen, of kunnen doorverwijzen als sprake is van (gezondheids)problemen. https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2018/10/gun_ons_de_tijd.pdf
- Bouw ook voldoende gelegenheid in om betrokkenen die minder bekend zijn met begeleiding van vluchtelingen te informeren over wat ze kunnen verwachten en wat het betekent om een hervestiger te begeleiden.
- Bepaal op basis van de informatie die u vooraf ontvangt over de hervestiger de mate van kwetsbaarheid en de sterke kanten/kwaliteiten van de hervestiger. Deze informatie is een nuttig startpunt voor de begeleider(s) direct na aankomst. Gebruik hiervoor een invulijst van beschermende en belastende factoren. https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2018/10/gun_ons_de_tijd.pdf

- Voorkom dat u als gemeente – naast het “kampeerklaar” uitrusten van de woning – zonder instemming van de hervestiger zelf al extra aankopen doet voor de inrichting van de woning en daarmee uitgaven doet uit het budget van de hervestiger. Check voordat u initiatieven hiertoe neemt, bij voorkeur vooraf met de hervestiger (nog in het land van opvang buiten Nederland) in welke mate hij/zij ook behoefte heeft aan aanvullende inrichting van het huis of dat hij/zij liever zelf beslissingen neemt over de inrichting van het huis na aankomst in de gemeente.
- Zoek naar manieren om de kosten voor stoffering en inrichting (vooraf en eenmaal aangekomen in de gemeente) voor de hervestiger zo laag mogelijk te houden, al dan niet via (outlets van) bedrijven of via de vorige bewoner van een woning.
- Deel voorafgaand aan de komst naar Nederland foto's en informatie over de gemeente waar de hervestiger komt te wonen. Dit stelt de hervestiger in staat om zich alvast enigszins een beeld te vormen over waar hij/zij zal komen te wonen.
- Check als gemeente ook goed van tevoren of de woning daadwerkelijk passend is (bijvoorbeeld als om medische redenen een lift noodzakelijk is).

Plaatsing

Hervestigers blijven de eerste 48 uur na aankomst in Nederland in de buurt van Schiphol onder begeleiding van het COA. In deze eerste 48 uur worden de nodige administratieve zaken geregeld, zoals het inschrijven in het BRP in de gemeente Haarlemmermeer, controle op tuberculose en zij krijgen van de IND hun asielbeschikking. Soms kan ook de verblijfspas al direct verstrekt worden. Het COA schrijft de hervestigers in de ZRA (Zorgregeling Asielzoekers) zodat zij tot op het moment dat een zorgverzekering is afgesloten, vergoeding van medische kosten mogelijk is. Vervolgens wordt de hervestiger door het COA naar de gemeente gebracht. In de gemeente wordt de hervestiger vaak opgevangen en naar de woning gebracht door de begeleider van VluchtelingenWerk of andere organisatie die de maatschappelijke begeleiding doet. Hier bespreken we waar u als gemeente mee te maken krijgt bij de plaatsing en eerste opvang en begeleiding van een hervestiger en evt. gezinsleden na aankomst in de gemeente.

informatie

- > Met de aankomst van hervestiger in de gemeente, neemt de gemeente de verantwoordelijkheid voor de opvang en begeleiding van de hervestiger over van het COA. In de eerste dagen na aankomst in de gemeente moeten verschillende (andere) administratieve zaken geregeld worden, zoals de zorgverzekering en het openen van een bankrekening. Wanneer de verblijfspas al direct beschikbaar is, kan daarmee van start worden gegaan. Het COA heeft de hervestigers ingeschreven in de ZRA zodat zij tot dat de zorgverzekering van kracht is een beroep op medische zorg kunnen doen. De hervestigers krijgen daarvoor een zorgnummer. Het verdient aanbeveling vast de intake bij de huisarts te doen, aangezien onder de ZRA de tolkosten worden vergoed. Dit is niet het geval onder de reguliere zorgverzekering.
- > Doordat de hervestiger rechtstreeks (al na 48 uur na aankomst in Nederland) naar de gemeente komt, is Nederland voor de hervestiger en zijn/haar gezinsleden in alle opzichten nieuw. Het is belangrijk dat iemand van de

gemeente en iemand van de maatschappelijke organisatie (en eventueel ook al een vrijwilliger) aanwezig is om de hervestigers in de gemeente te verwelkomen. Bij aankomst in de woning tekent de hervestiger ook het huurcontract als onderdeel van de sleuteloverdracht.

- > Doordat de hervestiger zo nieuw is in Nederland, is het belangrijk dat een gemeente / begeleidende organisatie praktische voorbereidingen treft voor de eerste dagen: naast het vooraf (basis) inrichten van de woning, is het ook belangrijk voorbereidingen te treffen, zoals het regelen van een avondmaaltijd op de dag van aankomst. Daarnaast is het de eerste dagen wegwijs maken in de buurt (waar zijn de winkels, waar is de huisarts, etc.) belangrijk en is het nodig om te regelen dat de hervestiger toegang heeft tot contant geld voor de eerste dagen. Afhankelijk van de mogelijkheden van de hervestiger zoals hierboven beschreven, kan deze begeleiding de eerste dagen meer en minder intensief zijn, maar in ieder geval zal deze een stuk intensiever zijn

dan wanneer een andere statushouder vanuit een azc in een gemeente geplaatst wordt.

- > In de eerste dagen na de dag van aankomst in de gemeente zullen ook andere zaken geregeld moeten worden, zoals het openen van een bankrekening. Veel aandacht zal in de eerste dagen (evt. weken) na aankomst in de gemeente uitgaan naar het beschikbaar krijgen van de verblijfspas, omdat dit een voorwaarde is voor het verkrijgen van bijvoorbeeld het inschrijven voor een uitkering, of het aanvragen van een bankpas. Hoe snel het verkrijgen van de verblijfspas gaat, hangt af van hoe vlot voldaan kan worden aan alle vereisten (zoals vereiste brondocumenten, biometrische gegevens etc.).
- > De intensiteit van de ondersteuning verschilt en hangt af van de achtergrond en ervaringen van de hervestiger. Voor sommigen van deze vluchtelingen, die vanuit het buitenland vrijwel direct naar Nederland komen, kan de overgang erg groot zijn. Dit is het geval wanneer de hervestiger bijvoorbeeld lang in een vluchtelingenkamp heeft gewoond, zonder toegang tot voorzieningen zoals bijvoorbeeld douche/toilet en gasfornuis. Naarmate de afstand tot het leven in Nederland groter is (op het gebied van bijvoorbeeld voorzieningen in huis) zal een hervestiger meer begeleiding nodig hebben bij het vinden van de weg in zijn of haar woning, bij het leren kennen van de buurt en het wegwijs worden in de Nederlandse samenleving.
- > Ook is het belangrijk om er rekening mee te houden dat je als begeleider (vanuit gemeente of maatschappelijke organisatie) veel vragen kunt krijgen van hervestigers, simpelweg omdat zij nog zo onbekend zijn met het leven in Nederland en alles wat bij het opstarten van een Nederland komt kijken. Daarbij komt dat een deel van de hervestigers juist kwetsbaar zijn, vanwege bijvoorbeeld traumatische ervaringen die zij hebben meegemaakt, medische (fysieke) problemen, of anderszins, waardoor zij meer begeleiding nodig hebben vanuit de gemeente. De inzet van een mentor uit het land van herkomst kan hierbij ook ondersteunen. Deze mentor kan vanuit de eigen ervaring sneller aansluiten bij de belevingswereld van de hervestiger en hem of haar op weg helpen bij de intensieve (begin) periode in Nederland.

” Als je zeker weet dat je binnen vijf dagen een verblijfspas hebt, dan kan je daarop anticiperen en dingen gaan regelen/organiseren. De gemeente probeert wel een overzicht van de financiën te maken. Wat moet allemaal betaald worden, wat is al betaald, wat moet het gezin zelf doen? Je moet wel creatief zijn om het op zo'n manier te regelen dat het zo min mogelijk belastend is.” (Gemeente)

” We zijn met het vliegtuig aangekomen. We zijn twee dagen in Amsterdam gebleven en toen zijn we hier in de gemeente gekomen. Met de bus. Er was een contactpersoon van de gemeente en Liesbeth van VluchtelingenWerk. We gingen naar ons huis. Daar hadden de burens al macaroni in de koelkast gezet, en voor de kinderen was er melk en brood. Het zijn echt aardige mensen”. (hervestiger)

tips

- Breng in kaart wat de hervestiger op de eerste dag/dagen na aankomst nodig gaat hebben: variërend van een warme maaltijd, een gevulde koelkast bij aankomst, contant geld voor eten, en luiers als er bijvoorbeeld ook een baby is in het hervestigde gezin.
- Zet indien nodig een tolk in voor de gesprekken over alle administratieve zaken en het wegwijs worden in huis en in de buurt. Houd er ook rekening mee dat door de veelheid aan informatie voor de hervestigers de eerste dagen niet alles beklijft (zoals uitleg over bijstandsuitkering, verzekering, etc.). Het is dan ook belangrijk om op meerdere momenten (bijvoorbeeld nogmaals na een paar weken) de tijd te nemen om zaken uit te leggen.
- Zorg ervoor dat in de eerste weken intensieve begeleiding van de hervestiger beschikbaar is. Deze kan dan bijvoorbeeld een uitgebreide kennismakingsronde organiseren, waarin begeleider en hervestiger op bezoek gaan bij de burens, bij andere vluchtelingen, bij instanties zoals de gemeente en de bank, en praten met docenten, de huisarts².
- Faciliteer goede samenwerking tussen betrokken organisaties. Naast duidelijke afspraken over wie doet wat en korte lijnen, zorg ervoor dat je als gemeente en betrokken organisaties regelmatig met elkaar overlegt over de ondersteuning van hervestigers (naast die van andere statushouders) en evalueer de onderlinge samenwerking ook.
- Bekijk samen met de organisatie die de maatschappelijke begeleiding uitvoert of in de gemeente er wellicht iemand is uit hetzelfde land van herkomst die buddy of mentor voor de hervestiger wil zijn. Als de hervestiger daar behoefte aan heeft kan de gemeente hem/haar in contact brengen met deze mentor. Zo mogelijk is de mentor iemand die eerder uit het land van herkomst in dezelfde gemeente hervestigd is zodat hij/zij ervaringen kan delen. Zorg voor een goede coaching van de mentor door de organisatie die de maatschappelijke begeleiding uitvoert.
- Kijk als gemeente ook of er afspraken te maken zijn met outlets van meubelketens waar de hervestiger goedkoop meubels kan kopen. Of ga op zoek op marktplaats naar goedkope meubels. Dit zoekproces biedt de hervestiger tegelijkertijd de gelegenheid om kennis te maken met de Nederlandse maatschappij.
- Wanneer mensen in meer 'landelijk' gebied terecht komen, dat verder af ligt van stedelijke centra of andere voorzieningen, zorg er voor dat mensen bijvoorbeeld over een fiets beschikken en zo nodig fietsles kunnen krijgen. Of bekijk of vrijwilligers met een auto in de eerste periode zo nodig kunnen bijspringen.
- Zorg dat de organisatie die de maatschappelijke begeleiding uitvoert goed nagaat of er nog gezinsleden zijn waarvoor een gezinsherenigingsaanvraag moet worden gedaan. Dit moet binnen drie maanden na aankomst plaatsvinden anders gelden er strengere eisen. Een gezinsherenigingsaanvraag kan door (een regionaal steunpunt van) VluchtelingenWerk worden gedaan.

² Pharos (2011). Gun ons de tijd. Werkboek Psychosociale begeleiding bij hervestigde vluchtelingen. Utrecht: Pharos.

Begeleiding

Na de eerste opstart fase is het belangrijk dat de hervestiger aan de slag gaat met verschillende aspecten van het integratieproces in Nederland, zoals met het leren van de Nederlandse taal, met het inburgeringstraject, met het leren kennen van de buurt en dorp of stad waarin hij/zij woont. Ook moet, voor zover nog niet geregeld bij de plaatsing, toegang tot huisarts en/of GGZ en/of ziekenhuis en andere gezondheidszorginstellingen georganiseerd worden.

informatie

- > Het is belangrijk om per hervestiger (en eventuele gezinsleden) te proberen in te schatten of en zo ja, hoeveel begeleiding deze persoon nodig heeft en regelmatig te bekijken of dit aanpassing behoeft. Welke mate van begeleiding nodig gaat zijn, is voor aankomst in de gemeente niet altijd in te schatten en is mede afhankelijk van de beschikbare informatie van het COA vooraf. Soms heeft een hervestiger veel meer begeleiding nodig dan vooraf verwacht, als bijvoorbeeld de medische situatie complexer blijkt te zijn dan vooraf bekend was. In andere situaties kan een hervestiger veel veerkrachtiger zijn dan je van tevoren (op basis van bekende informatie over de hervestiger) zou verwachten.
- > Vaak hebben hervestigers, gezien het feit dat ze nieuw zijn in Nederland, aanvankelijk intensievere en mogelijk ook langere maatschappelijke begeleiding nodig dan statushouders die vanuit een azc geplaatst worden in een gemeente.

” In het begin is in de begeleiding verwachtingsmanagement het belangrijkste. Men heeft geen idee van hoe zaken in Nederland gaan, en hoeveel tijd het kost om bijvoorbeeld de taal te leren en in te burgeren. Ze weten ook niet wat er wel en niet kan. Als men bijvoorbeeld een Syrisch rijbewijs heeft, denken ze dat ze daarmee ook hier kunnen rijden. Je moet telkens heel veel uitleggen. Daar moet je voldoende tijd voor kunnen nemen”. (Gemeente)

” Je komt in Nederland aan en je moet het er maar doen terwijl je hoofd vol zit en je nog druk bezigt om dingen te verwerken. Je moet het stap voor stap doen. De informatie is goed geweest [tijdens de Culturele Oriëntatietraining], maar het is weg. Soms laten ze het dan even voor wat het is, maar uiteindelijk moeten er wel zaken besproken worden”. (Gemeente)

” Zij [vrijwilliger] is heel belangrijk voor mij en mijn gezin. Gisteren was ze nog bij ons thuis. En ze praat ook met mijn vrouw, die ziek is. We zijn hier erg blij. Mijn dochter was nog erg klein toen we kwamen, nu is ze al groot. En op school gaat het goed”. (hervestiger)

tips

- Besef dat hervestigers nog maar net in Nederland zijn en, ten opzichte van reguliere statushouders, de gewenning aan Nederland tijdens het verblijf in het azc, missen. Neem daarom de tijd om dingen uit te leggen. Zorg dat de begeleidingstermijn lang genoeg is en er voldoende menskracht beschikbaar zijn om hervestigers op te vangen. Breng daarbij vroegtijdig in kaart wat mensen naar verwachting wel of niet zelf zullen kunnen.
- Hervestigers komen vaak, maar niet altijd als compleet gezin naar Nederland. Statushouders die in een azc hebben verbleven, hebben meestal al een procedure lopen voor gezinshereniging. Bij hervestigers die niet in gezinsverband zijn gekomen, moet dit proces na aankomst vaak nog beginnen. Omdat hervestigers vaak familieleden achter moeten laten in gevaarlijke situaties, willen ze deze procedure zo snel mogelijk starten. Ondersteun hervestigers hierbij en geef duidelijk aan wat er mogelijk is.

Integratie

De begeleiding is gericht op het ondersteunen van hervestigers bij het opbouwen van hun leven in Nederland. Waar de andere hervestiger in de periode in het azc (mogelijk) al bezig zijn geweest met Nederlands leren, moet de hervestiger bij aankomst in de gemeente nog goeddeels beginnen met het leren van de Nederlandse taal.

informatie

> Het is de bedoeling dat de hervestiger, net als andere statushouders, aan de slag gaat met het zich oriënteren op (betaald) werk en met stappen aan de slag gaat die daartoe leiden (zoals het oriënteren op de Nederlandse arbeidsmarkt, het opdoen van werkervaring, het doen van vrijwilligerswerk, en het opbouwen van een netwerk en het volgen van een evt. opleiding).

”Als je naar een nieuw land komt, dan moet je eerst om je heen kijken hoe mensen hier leven. Dat kost een hoop tijd. Na zes of zeven maanden kon ik me gaan concentreren op mijn leven hier. Het kost tijd om een nieuwe start te maken.” (hervestiger)

”Je moet je goed beseffen dat mensen niet zomaar hier mee kunnen, in de molen van de bureaucratie. Ook het idee van toeslagen voor deze mensen, ze zijn niet gewend aan het idee van verzekeringen.” (Gemeente)

tips

- Hervestigers zijn veelal kwetsbare mensen, zeker als zij te maken hebben gehad met traumatische ervaringen. Zorg ervoor dat er genoeg tijd is om hervestigers te begeleiden, om hen zo goed mogelijke kansen in de Nederlandse samenleving te bieden.
- Besteed bewust aandacht aan verwachtingenmanagement van hervestigers over alles wat komt kijken bij het integratieproces, het leren van de taal, inburgering, werk etc. wat nodig is om mee te doen (bijvoorbeeld ook heel praktisch: wat nodig is voor een Nederlands rijbewijs) maar ook over (sociale) normen in de Nederlandse samenleving.
- Stimuleer ook (al dan niet met behulp van VluchtelingenWerk of de maatschappelijke organisatie die begeleidt) dat hervestigers zelf contact opnemen met de bureaus.
- Ondersteun hervestigers, als zij daar behoefte aan hebben, om met mensen met gelijksoortige ervaringen, of met gelijkgestemden in contact te komen. Bijvoorbeeld voor hervestigers met een transgender achtergrond kan het prettig zijn om met anderen ervaringen uit te wisselen.
- Wees erop attent dat net zoals bij andere statushouders nog lopende procedures rondom gezinshereniging van invloed kunnen zijn op de mate waarin de hervestiger zich (mentaal) kan richten op het integratieproces in Nederland. Ook voor deze nareizigers heeft de gemeente de taak om hen in de gemeente op te vangen en te begeleiden. En net zoals bij andere statushouders in vergelijkbare situaties kan het nodig zijn – wanneer gezinsleden langere tijd (soms jaren) uit elkaar hebben gewoond – om vanuit de gemeente extra gezinsondersteuning te bieden.

Handige links en verder lezen

Hieronder volgt een aantal handige links met meer informatie over het plaatsen en begeleiden van hervestigers³ en wat dit eventueel voor u kan betekenen in uw gemeente.

EXTRA INFORMATIE

- Informatie over hervestigde vluchtelingen van **VluchtingenWerk Nederland**, met een korte informatieve film over hervestiging. <https://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/uitgenodigde-vluchtelingen>
- Informatie over hervestiging van **IOM Nederland** en welke assistentie IOM biedt op verzoek van overheden. <https://iom-nederland.nl/hervestiging-in-nederland/hervestiging-naar-nederland>
- Veel gestelde vragen over hervestiging van de **UNHCR**. <https://www.unhcr.org/nl/wat-we-doen/duurzame-oplossingen/hervestiging/veelgestelde-vragen/>
- Informatie over het Europees hervestigingsbeleid en *good practices* van de opvang en integratie van hervestigde vluchtelingen in de EU <http://www.resettlement.eu/>
- Informatie over huisvesting van statushouders van de **VNG**. <https://vng.nl/artikelen/huisvesting-statushouders>
Deze link biedt meerdere doorklikmogelijkheden.
- Hervestigde vluchtelingen. Statistische informatie van het **CBS** over de samenstelling van hervestigde vluchtelingen; uitgesplitst naar nationaliteit, geslacht en leeftijd. U kunt eventueel nog onderscheid maken in leeftijd (jonger of ouder dan 18 jaar) en geslacht (mannen of vrouwen). Cijfers over 2018 zijn voorlopige cijfers. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82025NED/table?fromstatweb>
- Informatie over hervestigde vluchtelingen van het **CBS**. Geeft een beeld over de situatie in 2017. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/22/ruim-2-duizend-uitgenodigde-vluchtelingen-in-2017>

- Meer informatie over het Europees hervestigingsbeleid. <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-towards-a-new-policy-on-migration/file-jd-eu-resettlement-framework>
- Lijst met organisaties die zich bezighouden met de ondersteuning van vluchtelingen. Verzameld door het **Kennisplatform Integratie & Samenleving** (KIS). De verschillende organisaties houden zich bezig met onderwijs, de arbeidsmarkt, integratie en participatie en maatschappelijke begeleiding. <https://www.kis.nl/vraag-en-antwoord/welke-organisaties-houden-zich-bezig-met-de-ondersteuning-van-vluchtelingen>
- Handreiking voor ondersteuning van ervaren vrijwilligers. Document van het **Nederlands Jeugdinstituut** (NJI) over informele opvoedsteun aan vluchtelingengezinnen. In dit document zijn ook meerdere links opgenomen die naar verdere informatie verwijzen. <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Informele-opvoedsteun-aan-vluchtelingengezinnen.pdf>

BELEIDSDOCUMENTEN

- Het **COA** Handboek over hervestiging.
- Hervestiging vluchtelingen. Informatie over hervestiging van vluchtelingen van het **COA**. Korte samenvatting van hoe het proces in elkaar zit. <https://www.coa.nl/nl/asielopvang/hervestiging-vluchtelingen>
- Informatie voor gemeenten van het **COA**. Meer informatie over integratie en participatie en huisvesting. Met een aantal links over het asielbeleid, stand van zaken taakstelling en informatie over de asielinstroom. Ook informatie over de landelijke samenwerking. <https://www.coa.nl/nl/voor-gemeenten>

VOORLICHTINGSMATERIAAL

- Informatie over hervestiging van de **UNHCR**. Een korte video over hervestiging en drie korte video's over hoe het is om hergevestigd te zijn naar Nederland. <https://www.unhcr.org/nl/wat-we-doen/duurzame-oplossingen/hervestiging/>
- Verhaal van een hervestigde vluchteling uit Syrië, die nu in Nederland woont. Je kan zijn traject volgen uit Syrië, via Griekenland, naar Nederland. Er zit een korte video bij. Gemaakt door de **Europese Unie**. https://europa.eu/euprotects/our-society/war-stricken-syria-safety-how-eu-helped-refugee-build-new-life-netherlands_nl
- Meer ervaringen van hervestigers:
  - <https://www.vluchtelingenwerk.nl/persoonlijke-verhalen/vluchteling/biniam-44-ethiopie>
  - <https://www.vluchtelingenwerk.nl/persoonlijke-verhalen/vluchteling/gabriel-en-ftoen>
  - <https://www.vluchtelingenwerk.nl/column/column-armen-melkonian-i-de-mooiste-dag-van-mijn-leven>

COMMUNICATIE COA EN GEMEENTEN

- **Communicatie-overzicht**. Dit document geeft een overzicht van alle communicatie tussen COA en gemeenten, van het moment van koppeling tot aan aankomst in Nederland. In te zien door gemeenten in TVS (taakstellingsvolgsysteem).

EERDERE ONDERZOEKEN

- Opvang van hervestigde vluchtelingen. Onderzoek uitgevoerd door **Regioplan** (2012) over de ervaringen met het huidige opvangmodel. <https://www.regioplan.nl/wp-content/uploads/data/file/rapporten-2200-2299/Eindrapport-2292-Opvang-van-uitgenodigde-vluchtelingen-Regioplan-14dec12-Beveiligd.pdf>
- Hervestiging en humanitaire toelating in Nederland. Onderzoek door het **Europees Migratienetwerk** (2016) over het beleid en de praktijk van hervestiging. <https://www.emnetherlands.nl/sites/default/files/2018-02/2016-Hervestiging%20en%20humanitaire%20toelating.pdf>

- Gun ons de tijd. Werkboek psychosociale begeleiding bij hergevestigde vluchtelingen van **Pharos** (2012). Behandelt de kwetsbaarheid van hergevestigde vluchtelingen en beschermende en belastende factoren. Daarnaast komen stappen in de begeleiding aan bod en casuïstiek bij veelvoorkomende thema's. https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2018/10/gun_ons_de_tijd.pdf
- Meedoen. Een onderzoek naar participatie, welbevinden en begeleiding van hervestigde vluchtelingen. Onderzoek van **COA** (2015). https://www.coa.nl/sites/www.coa.nl/files/paginas/media/bestanden/3576.1188_rapport_evf_monitor_web_02.pdf
- Onderzoek van het **WODC** naar de ervaringen met het direct plaatse van hervestigde vluchtelingen in gemeenten. <https://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/impact-van-de-beleidswijziging-inzake-de-directe-huisvesting-van-uitgenodigde-asielzoekers-in-woningen.aspx>

³ In een aantal van de hier genoemde bronnen wordt in plaats van 'hervestigers' de term 'uitgenodigde vluchteling' gebruikt.

Colofon

Financier: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Auteurs: Kirsten Tinnemans en Marjan de Grijter
Met medewerking van: Micky Out en Palau Holst
Ontwerp: Design Effects
Foto omslag: Michel Utrecht
Foto binnenwerk: Patricia Rahe
Opmaak: Ontwerppartners, Breda
Uitgave: Kennisplatform Integratie & Samenleving /
Verwey-Jonker Instituut
Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T (030) 230 07 99
E secr@verwey-jonker.nl
I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via de website van het Kennisplatform Integratie & Samenleving: <http://www.kis.nl>.

ISBN: 978-90-5830-984-6

© Kennisplatform Integratie & Samenleving, Utrecht, 2020.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

KENNISPLATFORM INTEGRATIE & SAMENLEVING

Kennisplatform Integratie & Samenleving doet onderzoek, adviseert en biedt praktische tips en instrumenten over vraagstukken rond integratie, migratie en diversiteit. Daarnaast staat het platform open voor vragen, signalen en meningen en formuleert daar naar beste vermogen een antwoord op.

Deze kennisuitwisseling is bedoeld om een fundamentele bijdrage te leveren aan een pluriforme en stabiele samenleving.

Blijf op de hoogte van alle projecten, vragen en antwoorden en andere kennisuitwisseling via www.kis.nl, de [nieuwsbrief](#), [Twitter](#) en [LinkedIn](#).

Kennisplatform Integratie & Samenleving is een programma van het Verwey-Jonker Instituut en Movisie

T 030 230 32 60 E info@kis.nl I www.kis.nl

